

Dette, mine Herrer! bliver efter de Stemninger og Tilstande, som raade her, sagtens anset for at være noget Smaat og Ubetydeligt; det fyldestgjør jo saa lidt det, som de Herrer anse for at være ønskeligt, og de ville derfor sagtens finde, at der er ikke noget videre deri. Tager man derimod Hensyn, ikke til Stemningerne her i Salen, men til de Anstuelser, der hidtil have raadet i de Kredse, der have havt det afgjørende Ord med Hensyn til Spørgsmaalet om det lærde Skolevæsen og med Hensyn til Spørgsmaalet om Udgangen til Universitetet, saa er en saadan Opgivelse af Latin som absolut Betingelse for høiere Videnskabelighed en Reform af den allerstørste Betydning. Det at aabne Universitetet for den, der kun har gennemgaaet en Udvikling igjennem de exakte og reale Videnskaber, det er en Indrømmelse, hvorom man for 10 Aar siden neppe vovede at tale, og jeg er overbevist om, at det lader sig heller ikke praktisk gennemføre uden at møde overordentlig stærk Modstand og Kamp netop fra Universitetets Side. Men vi have desuagtet troet at kunne tilraade det, og jeg ønskede nok at gjøre noget udførligere Rede for de Betragtninger, som i saa Henseende have ledet os. Først og fremmest have vi sagt til os selv: Medens der tidligere efter hele den Maade, hvorpaa den europæiske Civilisation har udviklet sig fra Middelalderens Tider, har været omtrent et Monopol for den klassiske og humane Dannelse til Udvikling af høiere Videnskabelighed, fordi kun den var saaledes dyrket og behandlet, at den egnede sig til Fundament for høiere Aandsdannelse, er der i den senere Tid, i det sidste Aarhundrede, foregaaet saa uhyre Fremfærd netop i Studiet af de mathematisk og naturvidenskabelige Videnskaber, at der igjennem denne Cyklus baade kan meddeles og ogsaa praktisk bliver meddelt en aandelig Modenhed og Dannelse, der i alle Henseender staar paa lige Trin med den, der hidtil alene kunde naas gennem det klassiske Studium. Vi erkjende, at efter den Maade, hvorpaa al Naturforskning er gaaet frem, efter den Grundighed og Alsidighed og den Forbyhelse i hvert enkelt Punkt, som nu har været disse Videnskabers Særkjende i længere Tid, og efter

den store Høide, hvortil de mathematisk Videnskaber under Paavirkning af saa mange høitbegavede Mænd er naaet, er det muligt igjennem dem at naa til et Standpunkt af aandelig Modenhed, som i Intet staar tilbage for det, som kunde naas igjennem det gamle Humanitetsstudium. Vi have jo ikke saa faa levende Exempler iblandt os paa, at der ad disse Veie og uden Bistand af Latin og Græsk kan naas et aandeligt Standpunkt, som sandelig ikke staar tilbage, men meget ofte gaar forud for det, der er naaet af dem, der have faaet den klassiske Dannelse. Man kan personlig have mere Sympathi for den ene end for den anden Retning, mere Tillid til den, men den videnskabelige Ligeberettigelse lader sig ikke mere benegte. Denne Erkjendelse have vi da søgt at give et bestemt og positivt Udtryk ved at admittere den reale, den exakte, den mathematisk-naturvidenskabelige Retning som jevnbyrdig og ligestillet med den sproglig-historiske. Vi have dernæst ment, at det vilde være heldigt, om der i den lærde Skole blev en Afdeling, gennem hvilken en vis Forberedelse, der mindre er bestemt for Embedsbanen end for det praktiske Liv, kunde føres gennem den lærde Skole. Vi have anset det for at være heldigt, om de, hvis Opgave i Livet det er som Ingeniører, som Polyteknikere af forskjellig Art, som Industri-drivende osv. at hellige sig til praktisk Gjærning, kunde i deres Barndoms- og Ungdoms-aar gennem den lærde Skole modtage en videnskabelig Dannelse, ved hvilken de kunne føle sig paa aandeligt lige Trin med dem, der hidtil have dannet et for sig afsluttet Lag eller Kaste, og saaledes have ogsaa selve den praktiske Gjærning til et Punkt af Anseelse og Tillid, som det hidtil ofte har klaget over at maatte savne. Men vi have ogsaa kun kunnet gjøre det, fordi vi gaa ud fra den Forudsætning, at de to Retninger, den sproglige og den exakte, kunne staa ved Siden af hænden, og kun under Forudsætning af, at enhver af dem blev i og for sig saa afsluttet og fuldstændig, at den virkelig kom til at meddele noget Universelt, og at den undgik den store Fare, som altid ligger for, naar man bestræber sig for at raade Bod paa en